

УДК: 373.542

DOI: 10.15587/2519-4984.2017.108547

ВПЛИВ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ З МОВНОЇ ОСВІТИ НА ВИКЛАДАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СЛОВАЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

© Л. В. Годунко

У дослідженні проводиться аналіз впливу Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти на викладання та оцінювання іноземних мов у Словацькій Республіці. Акцентується увага на необхідності проведення реформи шкільних випускних іспитів та співвіднесенні навчальних планів і програм з рівнями Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти для досягнення навчальних цілей у процесі вивчення іноземних мов. У дослідженні розглядається реформа шкільного випускного іспиту в Словаччині в рамках дослідницького проекту, проведеного в 2008 році

Ключові слова: Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти, національна реформа, шкільні випускні іспити

1. Вступ

До 1989 року вчителі іноземних мов (ІМ) в країнах Центральної та Східної Європи перебували під впливом традиційного підходу до навчання ІМ. Учитель був відповідальним за підбір завдань, проведення занять, управління навчальним процесом і контроль у навчанні учнів ІМ. Мета уроку в основному містила лінгвістичний елемент, коли учитель навчав іноземної мови у порівнянні з рідною мовою. Учні повинні були запам'ятовувати слова напам'ять без будь-якого контексту. Вміння у читанні та аудіюванні формувалися без практичних завдань; учні, в основному, повинні були переказувати зміст прочитаного або прослуханого тексту. Інтеракція у навчанні проходила під керівництвом вчителя. Питання ставилися учителем і учні повинні були відповідати те, що запам'ятали. Мовні знання були важливішими, ніж реальне використання мови, яка вивчалася. Ця система навчання і оцінювання контролювалася за допомогою навчальних програм, навчальних підручників та регулярних візитів інспекторів до школи. Ці інспектори, як правило, не були, навіть, спеціалістами з ІМ, і вони були більш зацікавлені перевіркою методів і різних освітніх аспектів, що використовувалися в класі, ніж якістю володіння ІМ.

Стара система оцінювання – це тестування мовних знань, а не мовної комунікативної компетенції. Оцінювалися лише вміння усного та писемного мовлення. Темати для написання творчих робіт підбиралися централізовано, як правило, відбиралися внутрішньо в школах самими вчителями. Ця ситуація з оцінювання навчальних досягнень з ІМ була узагальнена мовознавцями в 1999 р. у доповіді про реформу іспитів у Центральній і Східній Європі. Як зазначали лінгвісти, попередня система дозволяла вчителям перевіряти в основному усні запитання, що відображали їхнє власне викладання, а не виконання навчального плану, який означав, що всі змістові аспекти можуть бути опущені без будь-якої зовнішньої перевірки [1]. Дана ситуація спричинила зміни у навчанні ІМ у Центральній і Східній Європі, зокрема, у сусідній країні – Словацькій Республіці, яка ментально та географічно є близькою Україні. Вивчення словаць-

кого досвіду імплементування Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти у шкільну іншомовну освіту може бути корисним і для України на її шляху до євроінтеграції.

2. Літературний огляд

У ХХІ столітті спостерігаємо значний інтерес до процесу імплементування Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти в іншомовну освіту провідних країн світу у руслі сучасних тенденцій, спричинених стрімкою глобалізацією та інтернаціоналізацією суспільства, зумовивши нагальне реформування освітньої системи. У компаративних дослідженнях висвітлено значний вплив інновацій, які відбуваються в іншомовній освіті [2]. Цінними також є результати досліджень іншомовної освіти у працях словацьких лінгводидактів. Здійснено ретроспективний огляд вивчення англійської мови у словацьких школах [3]. Проаналізовано процес іншомовної освіти у початкових школах [4, 5]. Досліджено вплив Рекомендацій Ради Європи на вивчення ІМ у країнах Центральної та Східної Європи [1]. Аналіз словацького досвіду імплементування Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти з метою запровадження у шкільну іншомовну освіту України ще не досліджено.

3. Мета та задачі дослідження

Метою дослідження є аналіз впливу Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти на викладання та оцінювання іноземних мов у Словацькій Республіці для впровадження позитивного досвіду в освітню систему України.

Для досягнення мети були поставлені наступні задачі:

1. Визначити вплив Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти на викладання та оцінювання навчальних досягнень в оволодінні іноземними мовами у Словацькій Республіці.

2. Проаналізувати особливості проведення реформи шкільних випускних іспитів з іноземних мов у досліджуваній країні.

3. Відмітити співвіднесення шкільних випускних іспитів з англійської мови із рівнями ЗЕР.

4. Матеріали та методи дослідження

У дослідженні проведено аналіз пробного тесту з англійської мови для випускників словацьких шкіл для досягнення ними рівня B2. Трирівневі тестові завдання (для рівнів B1 та B2) включали в себе 3 частини: аудіювання, використання мови, читання. Проаналізовано вплив Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти на вивчення та оцінювання ІМ у Словацькій Республіці, як одного з визначальних документів що визначає критерії у галузі професійної підготовки учителів, розробки навчальних планів і тестів, створення підручників та інших дидактичних засобів навчання. Відмічено тенденцію співвіднесення рівнів володіння ІМ словацькими школярами з рівнями ЗЄР.

5. Результати дослідження та їх обговорення

Активний підхід лекторів з Британської Ради та Посольства США мав великий вплив на вчителів англійської мови у Словацькій Республіці. За власною ініціативою вчителі ІМ взяли участь у заняттях з підвищення кваліфікації для того, щоб поліпшити свою власну мовну компетенцію і стати обізнаними про нові способи навчання ІМ. Навчання комунікативної мови дуже швидко стало популярним і вчителі замінили традиційно написані підручники вітчизняних авторів на підручники, написані носіями мови. Метою викладання іноземної мови стало формування іншомовної комунікативної компетенції. На ранніх стадіях інтенсивних змін у вивченні ІМ вчителі відмітили значний розрив між навчанням і оцінюванням. Оцінка не відображала те, що багато вчителів навчали у своїх класах, зробивши акцент на безпосереднє практичне застосування мови за межами класної кімнати. Результати учнів не можна було порівняти за допомогою способу накопичення знань для забезпечення достовірних даних. Суб'єктивна система оцінювання збентежила вчителів, які використовували сучасні методи навчання ІМ. Збільшення незадоволення призвело до національних і в подальшому до міжнародних дискусій в основному у Словенії, Словаччині, Польщі та країнах Балтії. Причини були такі:

- іспити не відповідали основним критеріям якості, таким як надійність, достовірність і об'єктивність;
- не були представлені і не використовувались стандартизовані схеми виставлення оцінок;
- не встановлювалась зовнішня перевірка стандартів;
- не виконувались основні процедури, необхідні для розробки тестів [1].

Варто зауважити, що перші зміни відбулися у Словенії. 1991 року була зроблена спроба ввести внутрішній випускний іспит з чотирьох предметів, що спровокувало студентські страйки і протести. У березні 1992 року була створена Національна екзаменаційна комісія, а в червні 1993 року Національний екзаменаційний центр згідно із законом став незалежним органом. Реформа отримання сертифіката про закінчення середньої школи з січня 1994 р. призвела до першої зовнішньої експертизи, проведеної у червні 1995 року. Дана реформа позитивно вплинула на

інші країни, такі як Словаччина, Угорщина, Польща та Латвія.

У 1996 році другий проект Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти став викликом для викладачів ІМ у зв'язку з початковою ідеєю проекту – сприяти взаємному визнанню кваліфікацій та обговорити цілі та стандарти навчальних досягнень володіння ІМ. Це спонукало словацьких вчителів англійської мови і вчителів із Британської Ради у Братиславі реалізувати проект по впровадженню ідей із ЗЄР у навчальні програми курсу англійської мови і послідовно у шкільні випускні іспити. Ці зусилля призвели до проведення першого національного тесту з англійської мови у березні 1997 року. Країни Центральної та Східної Європи почали дуже інтенсивну підготовку реформи випускних іспитів.

Офіційна версія Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (далі ЗЄР) була опублікована Відділом мовної політики Ради Європи в 2001 році після тривалого дослідження (з 1993 до 1999 року). У період апробації ЗЄР сучасні методи викладання мови змінили переважне ставлення вчителів ІМ до отримання мовних знань, які були засновані тільки на знаннях граматики та лексики. Цей підхід почав включати знання мови, необхідні в тій чи іншій ситуації, дотримуючись відмінностей культур. Ці нові підходи, спричинені ЗЄР, спонукали учителів ІМ розширити вузький діапазон мовного навчання, включивши інші компетенції: прагматична, соціолінгвістична, міжкультурна, стратегічна і екзистенціальна. У Словаччині протягом двох років (1997–1999 рр.) були представлені нові документи – Навчальний план для рівня B1 і Навчальний план для рівня B2 на національних конференціях. Процедура і нові ідеї, засновані на відповідних рівнях, і дескриптори володіння ІМ були описані у посібнику для учнів, які вирішили складати шкільні випускні іспити з англійської мови. Результати, отримані в ході експерименту в 1997–1999 рр., були представлені на різних конференціях в Європі і порівнювалися з аналогічними підходами, розробленими в Угорщині, Чехії, Словенії, Латвії та Польщі. Ідеї про навчання, викладання та оцінювання, запозичені із ЗЄР, перебували під впливом різних національних контекстів [1].

Вчителі ІМ країн Центральної та Східної Європи швидко визнали зміни запроваджені Відділом мови Ради Європи, і стали активно брати участь у заходах, пов'язаних із процедурою імплементації ЗЄР. Хороший приклад активного підходу можна побачити в роботах, написаних польською вченою Х. Коморовською, що описує процес введення ЗЄР у процес підготовки вчителів ІМ. Її досвід привів до визнання «цінності ЗЄР», головним чином позитивно зазначених шкал, рівнів і дескрипторів («можу-робити» твердження), які стали найвідомішою частиною документа [6].

Необхідно підкреслити, що багато навчальних занять було організовано по всій Центральній і Східній Європі, спрямованих на ознайомлення з рівнями та дескрипторами ЗЄР. У Словаччині безпосередній вплив ЗЄР був відображений у прийнятті проекту

нових навчальних програм з англійської мови. ЗЄР описують використання мови і навчання як компетентнісне використання мови, що дає уявлення про діапазон різних навчальних компетенцій. Новий словацький комунікативний навчальний план включав як комунікативні компетенції (лінгвістичні, соціолінгвістичні та прагматичні), так і загальні компетенції. «Можу-зробити» твердження були використані в національному контексті, і два рівні (B1 і B2) були використані в якості основи для постановки цілей навчання ІМ. Пізніше з'явилися й інші проекти навчальних програм із вивчення мови (для викладання німецької та французької мов), а шкала оцінювання була використана для порівняння рівнів як усередині однієї мови, так і між мовами. Словацькі вчителі ІМ, відвідуючи міжнародні конференції, відмічали аналогічні процеси в сусідніх країнах – Словенія, Угорщина, Польща, Латвія і т. д. Визнання документа відчувалося не лише по всій Європі, а й у світі, про що свідчить велика кількість перекладів даного документа.

ЗЄР пропонують систему можливостей для цілей навчання та оновленого дизайну навчальних програм, методології в класі і тестування. У зв'язку з тим, що колишні соціалістичні країни були змушені змінити свої традиційні системи навчання і оцінювання, було проведено ряд конференцій, зокрема, симпозіум у Центральній та Східній Європі з організації тестування та розробки навчального плану для випускників школи в Оксфорді в 2001 році. Інша конференція про оцінювання англійської мови в Центрально-Європейському контексті відбулася у Словаччині в 2002 р., а також слід згадати про угорську конференцію в Будапешті в 2003 році з великою кількістю презентацій, пов'язаних з використанням і значенням ЗЄР. Всі документи, пов'язані з ЗЄР, впливали на навчання та викладання іноземної мови в національних контекстах. ЗЄР були перекладені на 37 мов (15 з яких є мовами колишніх соціалістичних країн). ЗЄР були пов'язані з Європейським мовним портфоліо, 118 офіційних версій якого використовують контрольні переліки дескрипторів ЗЄР для різних рівнів, щоб встановити індивідуальні пріоритети і відслідковувати прогрес у навчанні ІМ.

ЗЄР відіграють важливу роль у змінах, які відбулися з моменту їхньої апробації у Словацькій Республіці. Є багато причин, чому словацькі навчальні заклади вирішили запровадити навчальний підхід, запропонований ЗЄР у мовній освіті. Оскільки Словаччина виявила бажання приєднатися до Європейського Союзу, місцеві органи влади слідували політичній програмі для викладання мови як інструменту розвитку «Демократичного Громадянства в Європі» (назва Проекту сучасних мов Ради Європи з 1997 по 2001 р.) і почали підтримувати вивчення мов у зв'язку з переконанням, що знання різних мов є потужним фактором інтелектуального розвитку. ЗЄР приваблюють не тільки вчителів ІМ, але і мовні інститути, через те, що вони засновані на комунікативних підходах до навчання, які включають у себе співпрацю в галузі навчання та розвитку рефлексивних і автономних навчальних звичок. Це також сприяло використанню методів сучасного навчання ІМ, що зосереджувалися на тому, хто вивчає мову, і користувачі

мови – обидва виступають і як особистість, і як соціальний агент. Це, в свою чергу, висунуло ідею більшої мобільності, більш інтенсивної особистої взаємодії і більш глибокого взаєморозуміння.

Компетентнісний підхід до викладання, навчання та оцінювання ІМ, а також одні й ті ж дескриптори у цих трьох областях стали популярними серед вчителів ІМ, а потім були офіційно визнані Міністерствами освіти в країнах Центральної та Східної Європи. На додаток до навчання оцінювання мовної компетенції можна розглядати як фундаментальну зміну. Вчителі ІМ з Центральної та Східної Європи перевіряли лише граматику і словниковий запас, використовуючи переклад речень з рідної мови з певними граматичними структурами на іноземну мову. В даний час компетентнісний підхід у вивченні іноземних мов призвів до проведення національних тестів, які складаються в основному з п'яти частин: розуміння, читання, аудіювання, граматики, писемного та усного мовлення. Частини національних випробувань залежать від цілей і потреб кожної країни. Крім того, вони повинні відповідати стандартам міжнародних мовних тестів. Зміни в системі початкової та середньої освіти стали стимулом для університетів, які повинні були змінити свої навчальні програми з ІМ для підготовки вчителів ІМ викладати мови з метою використання і прийняття діяльнісного підходу, а не підходу, заснованого на отриманні знань. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти – це описові рекомендації, які встановлюють ряд опцій, що дозволяють організувати конкретні курси або національні та міжнародні іспити, описані в термінах для ідентифікації загальних рис і відмінностей від інших курсів та іспитів. Це стало величезною проблемою в проведенні реформи шкільних випускних іспитів, тому нові навчальні плани і вимоги були засновані на хороших традиціях в системі освіти Словаччини та нових тенденціях у навчанні ІМ.

Слід наголосити, що словацька реформа шкільних випускних іспитів неофіційно почалася 12 березня 1997 р., коли перший тест з англійської мови був складений 1000 студентами, які добровільно взяли участь у 40 середніх гімназіях по всій країні. Випробувальний тест був розроблений групою методистів, викладачів англійської мови та носіїв мови – методистами Британської Ради. Новий спосіб оцінювання був представлений на конференціях по всій країні з позитивними відгуками. У 2000–2003 рр. випробувальні тести були підготовлені Національним інститутом педагогіки, і тисячі добровільних середніх шкіл були залучені до складання даних тестів. Перший пробний тест з англійської мови, офіційно визнаний Міністерством освіти, було проведено в 2004 році. З 2005 року тест з англійської мови щороку складають все більше випускників [1].

Перші етапи процесу зв'язування почалися в 2006 році, коли вчителі англійської мови пройшли підготовку, щоб ознайомитися із ЗЄР. Пізніше ці 32-годинні курси стали частиною модифікованого проекту, розробленого Національним інститутом освіти і визнаного Міністерством освіти, навчальний процес був запропонований викладачам усіх іноземних мов (36-годинний курс). Метою цих курсів було загальне

розуміння рівнів ЗЄР і здатності співставляти тестові завдання національних тестів із рівнями ЗЄР. Ці курси були доповнені різноманітними заходами, наприклад: як оцінити продуктивні вміння усного та писемного мовлення, а також використання ілюстративних зразків Ради Європи.

Розглянемо запропоновані в Рекомендаціях рівні володіння мовою. Їх можна інтерпретувати відповідно до класичного поділу на базовий, проміжний, або середній і просунутий рівні. Рівень А, або елементарний користувач, що поділяється на А1 – інтродуктивний рівень або «введення», А2 – середній рівень або рівень «виживання». Другий рівень – В незалежний користувач поділяється на: В1 – рубіжний рівень та В2 – просунутий рівень. Рівень С називається рівнем досвідченого користувача і поділяється на: С1 – автономний рівень і С2 – компетентний рівень [7]. Після дворічного дослідження Міністерство освіти Словацької Республіки визнало дворівневу систему (В1 і В2) володіння ІМ після закінчення середніх шкіл [2].

Міністерство освіти сприяє вивченню англійської мови так, щоб всі студенти проходили тест рівня В2 в майбутньому. Тест рівня В2 з англійської мови складався із 53 закритих і 27 відкритих питань. Тест рівня В1 включав у себе 43 закритих і 17 відкритих питань. Трирівневі тестові завдання включали в себе 3 частини:

- аудіювання – обидва рівня В1 та В2 містили 20 питань (30 хвилин на виконання);
- використання мови – рівень В2 містить 40 питань (45 хвилин), рівень В1 – 20 питань (25 хвилин);
- читання – обидва рівня містили 20 пунктів (45 хвилин на виконання).

Учням не дозволено користуватися будь-якими словниками.

Частина «Аудіювання» включала в себе всі попередньо записані інтерв'ю, радіо програми, анонси та коментарі, що включали як монологи, так і діалоги. Диференціація між рівнями В1 і В2 залежить від тексту і мовних елементів, таких як складність і щільність мови, використання акцентів, голос мовця, стиль і т. д. Перше завдання містило тестові завдання множинного вибору, друге – правильні або неправильні твердження, третє – тестові завдання перехресного вибору.

Частина «Використання мови» складалася з трьох окремих завдань для рівня В2 і два завдання для рівня В1, що містили автентичний матеріал, в основному газетні або журнальні статті. Були розроблені завдання для перевірки рівня використання граматичних структур, словникового запасу, практичне використання видо-часових форм дієслів і форм словотвору. Різниця між рівнями В2 і В1 залежить від тексту і елементів, які були обрані відповідно до наступних вимог: складності і точності мови, правильного вибору слова. Перше завдання містило тестові завдання множинного вибору, друге – тестові завдання перевірки форм словотворення, третє – лише для рівня В2 – тестові завдання на заповнення пропусків.

Частина «Читання» складалася з трьох окремих завдань, які передбачали цілеспрямоване читання автентичного матеріалу, в основному, листів, газет

і журнальних статей. Завдання були спрямовані на розуміння конкретної інформації або загального змісту тексту. Перше завдання містило тестові завдання перехресного вибору, друге – правильні або неправильні твердження, третє – тестові завдання на заповнення пропусків [1].

Процес зв'язку шкільних випускних тестів з англійської мови з ЗЄР спричинив ряд проблем, пов'язаних із ЗЄР. Викладачі, методисти і тест-дизайнери потребують регулярних навчальних занять, які дозволять їм відкрити для себе все більше корисного матеріалу, зазначеного у документі. Професіонали з ІМ повинні бути навчені, як використовувати цей документ з плідною підтримкою додаткових матеріалів, оприлюднених на сайті Ради Європи.

Варто зазначити, що шкільна іншомовна освіта в Словаччині переживає реформу навчальної програми. Одним з головних пріоритетів Нової Концепції викладання іноземних мов у початковій і середній школах (2007 р.) є оволодіння учнями (європейськими громадянами) іноземними мовами з можливістю спілкуватися через мовні та культурні кордони у мультикультурній та багатомовній Європі, іншими словами, формування міжкультурної комунікативної компетенції. ЗЄР є визначальними для розробки навчальних програм, методичних вказівок, навчальних програм для складання іспитів, підручників і т. д. для всіх європейських країн. Крім того, нові словацькі освітні документи засновані на ЗЄР [10].

Новий Закон про школу (245/2008), ухвалений 22 травня 2008 року, визначає нову шкільну систему сумісною з іншими європейськими системами. Словацька шкільна система пропонує два рівні навчальних програм: «Національний навчальний план» і «Шкільний план». «Національний навчальний план» став обов'язковим основним документом для розробки шкільних програм і визначає основні етапи, основні предмети, очікувані стандарти навчальних досягнень учнів. Для кожного предмета є програма навчання, яка описує знання, навички і вміння учнів на кожному етапі навчання. «Шкільний план» визначає окремі предмети для кожного етапу в окремих школах, визнаючи відмінні характеристики спільнот і регіонів (Štátny vzdelávací програми ..., 2008 р.) [8].

У шкільній реформі іншомовна освіта стає одним з найбільш значущих напрямів модернізації навчальних планів. Реформа навчальної програми в галузі освіти іноземної мови повинна усунути різноманітність варіацій навчальних планів і підвищити якість викладання іноземної мови. Реформа ґрунтується на вимогах Європейського комітету і пріоритетом є забезпечення ефективного навчання іноземної мови для дітей з раннього віку (8 років), так як ключові ставлення до інших мов і культур формуються в цьому віці. Словацький парламент ухвалив Нову Концепцію навчання іноземних мов у початковій і середній школі (12 вересня 2007 р.), яка встановлює обов'язкове викладання двох іноземних мов, перша – з третього класу початкової школи, а друга – з п'ятого класу середньої школи. Нова Концепція також збільшує кількість уроків іноземної мови та визначає нові критерії оцінювання навчальних досягнень. У

всіх європейських країнах найбільш викладається англійська мова, а частка учнів, які її вивчають – близько 90 % (Pokrivčáková, 2010). З 1 лютого 2011 року словацький парламент ухвалив поправку до нового Закону про школу 245/2008 про англійську мову, яка стала обов'язковим предметом з третього класу у початковій школі. Важливим компонентом реформи Навчального плану є розвиток міжкультурних компетенцій учнів (Štátny vzdelávací program...), що відповідає ЗЄР [8].

В якості одного з найбільш важливих документів про освіту Ради Європи ЗЄР згадуються у підготовці або підвищенні кваліфікації вчителів в університетах Словацької Республіки. Національний інститут освіти запропонував вчителям початкової школи навчальні курси на 8 семестрів на основі національної навчальної програми для оволодіння ІМ на рівні В2. Система заснована на регулярній перевірці їхніх компетенцій на кожному рівні, які використовуються як основа для постановки навчальних цілей. Місцеві органи освіти Словаччини стурбовані станом традиційної системи навчання ІМ в деяких районах, зокрема, нестачею кваліфікованих вчителів ІМ [9].

6. Висновки

Аналіз впливу Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти на викладання та оцінювання іноземних мов у Словацькій Республіці дозволяє ви-

значити такі основні досягнення у процесі імплементації ЗЄР у шкільну іншомовну освіту:

1. Зростання популярності Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти в країнах Центральної та Східної Європи, зокрема у Словаччині. Документ, як і раніше, є пріоритетним на конференціях і більшості проектах, пов'язаних з викладанням ІМ, щоб зосередитися на асоціюванні інституційних документів із ЗЄР.

2. Дотримання європейської системи проведення заліків – оціночної шкали з дескрипторами у три рівня (B1, B2 і C1).

3. Відповідність національних освітніх документів вимогам ЗЄР, які вплинули на розробку нових навчальних планів та навчальних програм.

4. Дотримання компетентнісного підходу у викладанні, навчанні та оцінюванні ІМ.

5. Співвіднесення шкільних випускних іспитів із рівнями ЗЄР.

6. Розробка мовних тестів з метою визначення рівнів мовної компетенції випускників початкової та середньої школи та випускників вищих навчальних закладів.

7. Проведення великої кількості конференцій з метою популяризації ЗЄР в організації навчання ІМ у школах.

8. Зростання значимості ЗЄР у підготовці та підвищенні кваліфікації вчителів ІМ у Словацькій Республіці.

Література

1. Beresova, J. The Impact of the Common European Framework of Reference on Teaching and Testing in Central and Eastern European Context [Text] / J. Beresova // Synergies Europe. – 2011. – Vol. 6. – P. 177–190.
2. Тадеєва, М. І. Розвиток сучасної шкільної іншомовної освіти в країнах-членах Ради Європи [Текст]: монографія / М. І. Тадеєва. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2010. – 429 с.
3. Gadusova, Z. Teaching English in Slovakia: Past, Present and Future [Text] / Z. Gadusova, J. Hartanska // Revista de Filologia y su Didactica. – 2002. – Vol. 25. – P. 225–253.
4. Lojova, G. Quality versus quantity in foreign language primary education [Text]: Intern. Conf. / G. Lojova // ELT in Primary Education. – Bratislava: Z-F LINGUA, 2008. – P. 20–24.
5. Tandlichova, E. Looking at some innovative methods in the light of the new conception of foreign language teaching at primary schools [Text]: Intern. Conf. / ELT in Primary Education. – Bratislava: Z-F LINGUA, 2008. – P. 10–14.
6. Komorowska, H. The CEF in pre- and in-service teacher education [Text] / H. Komorowska // Insights from the Common European Framework. – Oxford: Oxford University Press, 2004. – P. 55–64.
7. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання [Текст] / ред. С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
8. Reid, E. Compatibility of the National Curriculum in Slovakia with the CEFR with respect to Intercultural Education [Text] / E. Reid // New Directions in Teaching Foreign Languages. – 2012. – P. 138–157.
9. Foreign language Teaching in Schools in Europe. Situation in Slovakia [Text]. – Report drafted by Eurydice Unit. – Bratislava: Slovak Academic Association for International Cooperation, 2001. – P. 2–21.
10. Slovakia. Country Overview [Electronic resource]. – Available at: <http://keyconet.eun.org>

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук Тадеєва М. І.
Дата надходження рукопису 26.05.2017*

Годунко Людмила Володимирівна, старший викладач, Сарненський педагогічний коледж Рівненського державного гуманітарного університету, вул. Ковельська, 16, м. Сарни, Рівненська обл., Україна, 34502
E-mail: god_net@ukr.net